

SKOGSMUREN RIDSPORTANLÄGGNING

Särskild arkeologisk utredning

Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2011

Maria Björck

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF format från museets hemsida eller beställa kostnadsfritt i PDF format inger.eriksson@xlm.se eller 026-65 56 42.

Rapporter (tryckt), böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20. Box 746, 801 28 Gävle
Tel 026-65 56 00
www.lansmuseetgavleborg.se

Skogsmuren Ridsportanläggning

Särskild utredning

Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2011

Rapport 2011:07
Maria Björck

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Box 746, 801 28 Gävle
Telefon 026-65 56 00
Fax 026-65 56 29

© Länsmuseet Gävleborg

Omslagsbild: Äldre väg som leder till den igenväxta åkermarken
Foto: Maria Björck

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket

Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Kopiering: Länsmuseet Gävleborg 2011

INNEHÅLL

Inledning.....	7
Målsättning och metod.....	8
Topografi och fornlämningsmiljö.....	9
Resultat	10
Förslag till åtgärder	11
Sammanfattning	12
Administrativa uppgifter	13
Käll- och litteraturförteckning.....	13
Tryckta källor	13
Arkiv	13

INLEDNING

Gävle Kommun, Gavlefastigheter, arbetar med att upprätta en detaljplan för en ridsportanläggning vid Ersbo-Skogsmuren, strax söder om Gävle innerstad. Totalt berörs ett område av 32 ha skogsmark. Ridnläggningen kommer att bestå av stall och ridhus, ridbanor, parkering, rasthagar och en ny väg. Länsstyrelsen Gävleborg har fattat beslut om att Länsmuseet Gävleborg skall göra en särskild utredning av planområdet (Dnr 431-1571-11).

Länsmuseet har den 13 och 15 april 2011 utfört en särskild utredning av området. Kostnadsansvarig var Gävle Kommun, Gavlefastigheter.

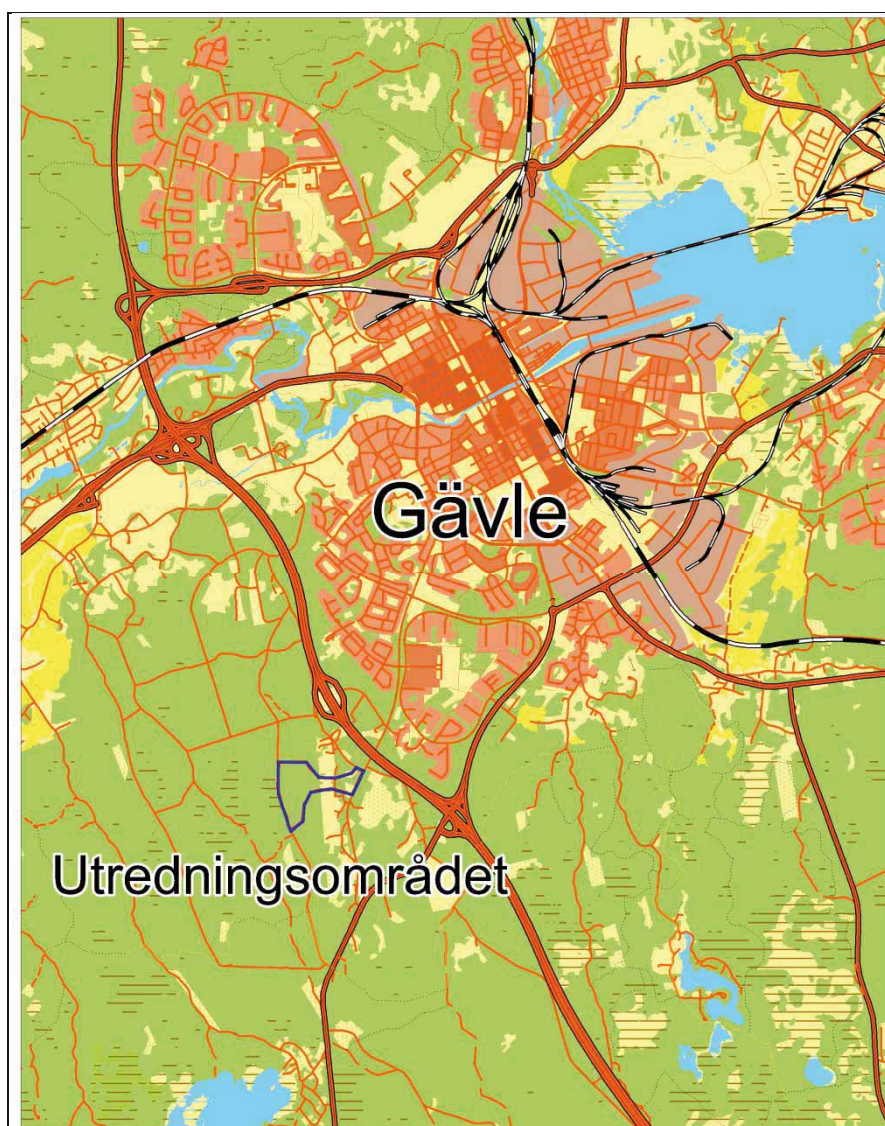

Bild 1. Översiktskarta med utredningsområdet markerat med blå linje. Ur Fastighetskartan© Lantmäteriet Medgivande MS2010/01366.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Topografin utgörs av flack skogsmark, med höjder omkring 40-45 meter över havet. Delar av utredningsområdet har utgjorts av militärt övningsområde. Den östra delen av området består av blockrik moränmark som till stora delar utgörs av blötmark. Den västra delen utgörs av plan igenväxt äldre odlingsmark. Odlingsmarken finns med på en historisk karta från 1829 och den ekonomiska kartan från 1954. I bild 4 och 5 framgår att odlingsmarken har närmast identisk utbredning år 1829 och 1954.

Det fanns inga kända lämningar i utredningsområdet före utredningen. I närområdet finns ett stort antal sentida odlingslämningar (Eriksson 2007a & 2007b).

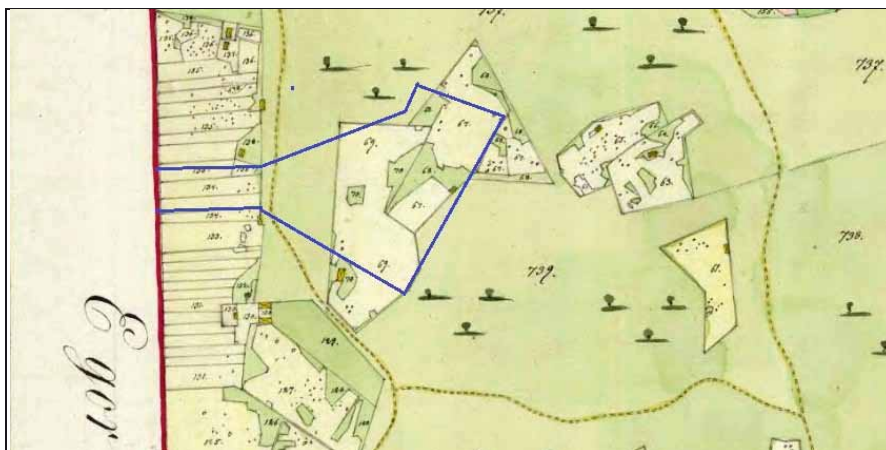

Bild 4. Utdrag ur historisk karta från år 1829 (akten V 14-1:17, avmätning donationsjord). Den västra delen av utredningsområdet är ungefärligt markerat på kartan med blå linje.

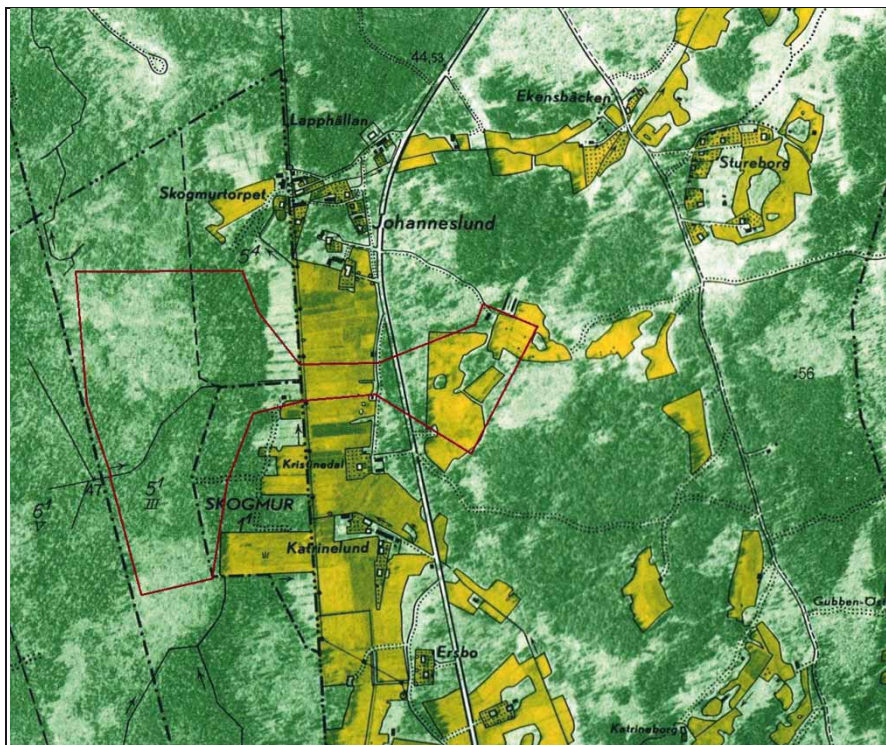

Bild 5. Utdrag ur ekonomiska kartan från år 1954 . Utredningsområdet är ungefärligt markerat på kartan med röd linje.

RESULTAT

I utredningens östra del påträffades inga lämningar. I utredningsområdets västra del finns äldre igenväxt odlingsmark med tillhörande röjningsrösen och stenmurar. Odlingslämningarna har inte registrerats till fornlämningsregistret, då de har varit i bruk fram till 1950-talet (bild 5 & 6).

I utredningen påträffades ett skyttevärn som har registrerats till fornlämningsregistret (bild 6 & 7). Skyttevärnet är en övrig kulturhistorisk lämning.

Beskrivning: Skyttevärn, närmast oval, 6,5x5 meter stor (N-S), bestående av en kallmurad vall 2-3 meter bred och 0,8 meter hög. Vallen är kallmurad av natursten 0,1-0,5 meter stora stenar.

Koordinat: x6725689 y1571996, RT 90 2,5 gon V
N6724781 E615991, Sweref 99 (TM)

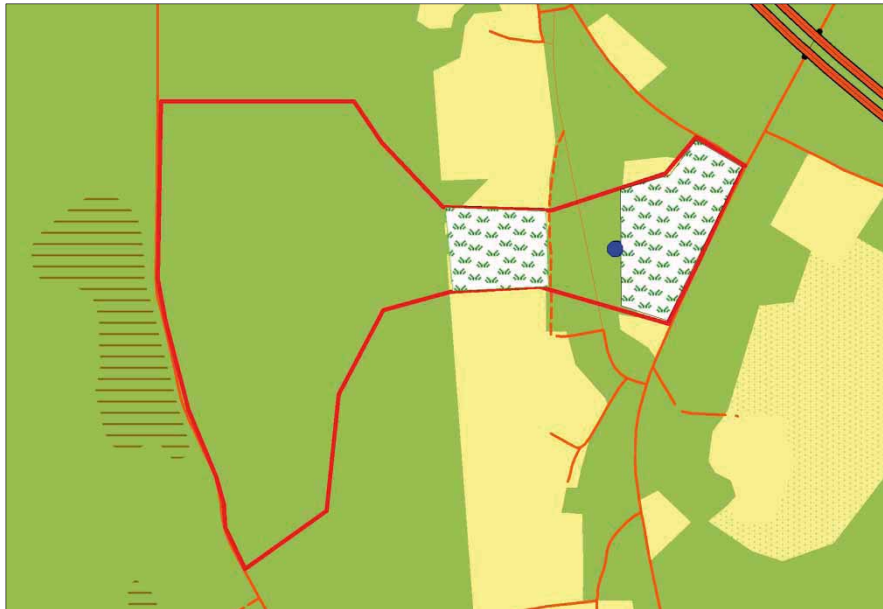

Bild 6. De skrafferade områdena visar den ungefärliga utbredningen för den igenväxta odlingsmarken. Den blå punkten markerar skyttevärnet.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Odlingslämningarna ligger i ett område där man har planerat att anlägga en rasthage. Vid anläggandet bör man i möjligaste mån ta hänsyn till odlingslämningarna. T.ex. bör man inte bygga en ny väg genom den äldre väg som leder ner till odlingsmarken, se bild 7, eller sätta upp staket i röjningsrösen.

Skyttevärnet klassas som övrig kulturhistorisk lämning och faller under *Skogsvårdslagen*, som säger att hänsyn ska tas till lämningen. Skyttevärnet bör kunna undantas vid exploateringen. Inför eventuell borttagande av lämningarna skall samråd ske med länsstyrelsen.

Bild 7. Bo Ulfhielm registrerar skyttevärnet. Foto: Maria Björck.

Bild 8. Äldre väg som leder ner till den igenväxta odlingsmarken. Foto: Maria Björck.

SAMMANFATTNING

Gävle Kommun, Gavlefastigheter, arbetar med att upprätta en detaljplan för en ridsportanläggning vid Ersbo-Skogsmuren, strax söder om Gävle innerstad. Läns museet Gävleborg har utfört en särskild utredning av det planerade exploateringsområdet.

I utredningen påträffades ett skyttevärn. Skyttevärrnet klassas som övrig kulturhistorisk lämning och faller under *Skogsvårdslagen*, som säger att hänsyn ska tas till lämningen. Inför ett eventuell borttagande av lämningarna skall samråd ske med länsstyrelsen.

I utredningsområdets västra del finns äldre igenväxt odlingsmark med tillhörande röjningsrösen och stenmurar. Odlingslämningarna har inte registrerats till fornlämningsregistret, då de har varit i bruk fram till 1950-talet. Odlingslämningarna ligger i ett område där man har planerat att anlägga en rasthage. Vid anläggandet bör man i möjligaste mån ta hänsyn till odlingslämningarna.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut: Dnr 431-1571-11

Koordinater: N 6724779 E 615695, Sweref 99 (TM)

Fältarbetstid: 13 och 15 april 2011

Personal: Maria Björck och Bo Ulfhielm

Projektleddare: Maria Björck

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Tryckta källor

Eriksson, K, 2007a. *Södra Hemlingby*, etapp 1 och 2. Arkeologisk utredning, Hemlingby 19:1 m.fl., Gävle stad, Gästrikland 2007. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2007:04.

Eriksson, K, 2007b. *Nytt industriområde vid Ersbo–Skogsmur*. Arkeologisk utredning, Andersberg 14:1., Gävle stad, Gästrikland 2007. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2007:05.

Arkiv

Gävle

Lantmäteriverket

Akten 14-1:17. Avmätning donationsjord, år 1829

Ekonomiska kartan från år 1954

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Box 746, 801 28 Gävle 026-65 56 00
Museet: S Strandg 20 Fogden: Styrmansg 4
www.lansmuseetgavleborg.se